

KÖNYVISMERTETÉS

Szabó Csaba Studia Doctorandorum Alumnae 2020

Bátran kijelenthető, hogy a könyveknek meg van a maguk sorsa, ahogy a jelen könyvrecenzióban szereplő dupla kötetnek is. Az olvasó a Studia Doctorandorum Alumnae könyv ötödik, dupla kötetét tartja a kezében. 2015-ben született meg az a gondolat, hogy a Doktoranduszok Országos Szövetsége Alumni Osztályának doktori fokozattal rendelkező tagjai nyomtatott könyvben, méltó módon kapják kézhez tudományos gondolataik és eredményeik (ahogy a latin mondja) *productumát*. Az elmúlt időszakban harminc doktori disszertáció került kiadásra. Azonban a gondolat önmagában még nem elegendő egy nyomtatott könyv fizikai valójában történő létrehozásához. Ilyenkor elengedhetetlen egy ismert római lovag megidézése, aki a művészeknek, a kutatóknak, valamint a művészeteknek anyagi pártfogója, aki Horatius és Vergilius támogatója volt korszakában, akit úgy ismerünk: *Maecenas*. A Doktoranduszok Országos Szövetsége pályázati forrás útján teremtette meg a lehetőségét annak, hogy a kedves olvasó a kezében tarthassa a Studia Doctorandorum Alumnae ötödik kiadását. A 21. század római lovagjai fáradhatatlanul dolgoznak azon, hogy maradandó és kézzelfogható tudományos értékeket segítsenek letenni az asztalra, bizonyítva, hogy a tudományos eredmények kutatása nemes és erkölcsös feladat, mint ahogy annak számított elődjeinknél is.

A kötet egyediségét az általánosságtól eltérő könyvformátum, az évente változó színű vászonkötés, valamint a borítón található arany nyomat adja. A borítón látható címermontázs különlegessége, hogy a Doktoranduszok Országos Szövetsége tudományos osztályait azonosító címerek egyes elemeinek a felhasználásával készült, amely Galambosi Barbara grafikusművész elgondolásai alapján alkotnak egészet az új grafikai elemben.

Az I. kötetben három doktori disszertáció monografikus átdolgozása kapott helyet.

Atanazovné Hartung Katalin *A kék gazdaság fogalmának termeléselméleti megalapozása* című doktori értekezésében elsőként definiálta a Kék Gazdaság

koncepcióját a mainstream közgazdaságtan fogalmi keretei között, leszűkítve ezzel a vizsgálódás fókuszát a termeléselmélet területére. A szerző a Kék Gazdaság koncepciót a költségminimalizáló vállalat modelljéből származtatta, majd megalkotta a környezetszennyezést minimalizáló vállalat modelljét, mivel ez utóbbi elméleti modell a koncepció elveinek jobban megfelelt. Ennek értelmében újra gondolta a technológiai haladás elméletét is. Összehasonlított egy aköltségek, és egy a környezetszennyezés minimalizálására törekvő vállalat viselkedését azon elgondolásból, hogy rávilágítson a két vállalat termelésében megjelenő különbségekre és hasonlóságokra a melléktermékek és a szennyezőanyagok piacán, ideértve a szennyezőanyag kvóta piacát is. Az említett modellek leírásához és értelmezéséhez a szerző a lineáris tevékenységelemzési modellt használta. A doktori munkában bemutatásra került, hogy egy költségminimalizáló vállalat környezetszennyezési korlátjához tartozó árnyékár a környezetszennyezési bírság minimális nagyságának meghatározásául szolgál. A szerző kutatásaival bizonyította, hogy egy vállalat csak akkor üzemelhet nyereségesen, ha szennyezőanyag-kibocsátása legalább egy esetben eléri a kibocsátási korlátot, valamint, hogy az aggregált környezetszennyezési index kifejezheti a vevői igénytel rendelkező termékek értékét is. Végül konklúzióként bizonyította, hogy a vizsgált vállalati modellben a piaci erőfölényt a vállalat a környezetszennyezés csökkentésére használja fel. A doktori értekezésben szereplő modelleket a szerző egy-egy számpéldával illusztrálja. Atanazovné Hartung Katalin doktori disszertációjának célja a még kevésbé kutatott Kék Gazdaság elvei szerint működő vállalatot a mainstream közgazdaságtan fogalmi keretei közt meghatározni, leszűkítve a vizsgálódás fókuszát a termeléselmélet területére. Az értekezés módszertani újítása, hogy a Kék Gazdaság típusú vállalat problémájának vizsgálatára a lineáris tevékenységelemzési modell (LTM) használatát javasolja, amely alkalmas eszköznek bizonyult az ilyen típusú vállalatok leírására is. A szerző céljának eléréséhez megkonstruálta az általánosan ismert költségminimalizáló vállalat modelljét az LTM modell keretei közt. Az új modell megalkotásával lehetőség nyílik a két vállalati modell viselkedésének összehasonlítására, amelyből további érdekes következtetéseket vont le a szerző.

Grotte Judit *Az internet használat a magyarországi szabadidős utazások megszervezése során* című doktori disszertációja az I. kötet második részét képezi. A szerző doktori disszertációjában a turizmus és az internet kapcsolatát, pontosabban annak a hiányát vizsgálja. Ezzel összefüggésben a kutatás középpontjában a szabadidős turisztikai piac két oldala és az internet alkalmazásának kapcsolata áll. A szerző célja, hogy megvizsgálja az internet alkalmazásának hatásait a szabadidős utazások megszervezése vonatkozásában mind a fogyasztók, mind az utazásszervezők és a közvetítők szemszögéből. A doktori disszertáció első

három fejezetében a témában fellelhető szekunder információk nemzetközi és hazai tárházai kerülnek áttekintésre, középpontba állítva az e-turizmust. A kutatás első elméleti részében – a turizmus definíciójából kiindulva – a szerző felvázolja a környezetnek a turizmusra gyakorolt hatását a turizmus fejlődésének nemzetközi és magyar történelmi áttekintésén keresztül. A második elméleti részben a turisztikai piac keresleti oldala kerül ismertetésre. A tanulmányban célként kerül megfogalmazásra az internet alkalmazásának következtében a vásárlási szokásokban és a fogyasztói magatartásban kialakult változások bemutatása. A harmadik elméleti részben a turisztikai piac kínálati oldalára öszszpontosul a kutatás, amely a turisztikai szolgáltatókon keresztül mutatja a be a feltárt kihívásokat. A szerző célja, hogy bemutassa a szolgáltatók tevékenységének alakulását az információs és kommunikációs technológia eszközrendszerének használatával. Grotte Judit doktori kutatása 2010-ben íródott, azonban jól érzékelhető, hogy az egy évtizede készült kutatás milyen releváns eredményekkel szolgál a koronavírus által keletkezett rendkívüli helyzet rendezésével kapcsolatban, mivel a turizmus oldaláról is jelentős veszteségek keletkeztek. Ennek eredményeként a turizmus és az online tér kapcsolata jelentős mértékben felerősödött és átalakult a turizmus szolgáltatási szektor újbóli talpra állítása érdekében.

Horváth Orsolya az *Azonosító és keresőkutyák kriminalisztikai alkalmazása* című doktori munkájában szorosán a büntetőeljáráshoz kapcsolódó ismereteket kutat, amelyek elsődlegesen a bűnügyi szolgálati kutyák munkájához köthetők. Értekezésében a rendvédelmi szerveknél ehhez a szolgálati ághoz tartozó kutyák munkáját ismerteti, azonban eltekint a közrendvédelmi szolgálati ágnál alkalmazott ór és járorkutyák részletes bemutatásától. A történelmi áttekintés és a biológiai alapok tisztázása után a szerző megvizsgálja az egyes alkalmazási területek hazai és nemzetközi szabályozását, valamint a felmerülő kérdéseket, amelyek szorosán kapcsolódnak a kriminálkinológiához, a bűnügyi szolgálati kutyákkal foglalkozó tudományhoz, amely a krimináltechnika egyik tudományága. A szerző kifejti, hogy az eltérő joggyakorlat, a szolgálati kutyák alkalmazása során kialakult kultúra jelentősen befolyásolja az eljárások megbízhatóságának eldöntését, amelyhez az empirikus kutatások eredményei is erőteljesen hozzájárulnak. A szerző új, tudományos eredményei nagymértékben hozzájárulnak az azonosító és keresőkutyák kriminalisztikai alkalmazásának egyre szélesebb körű elfogadásához.

A II. kötetben elsőként Poreisz Veronika *A területi és a vállalati versenyképesség összefüggései a magyar nagyvárosok példáján* című doktori értekezése kapott helyet. A disszertáció egy multidiszciplináris dolgozat, hiszen a regionális gazdaságtan, a menedzsment és a vállalati pénzügy területeit kapcsolja össze.

Egy széles körben kutatott, de mindig aktuális témakört, a versenyképességet helyezi újszerű megközelítésbe. Az értekezés – a szakirodalomnak megfelelően – alapvetően két szemszögből vizsgálja a versenyképességet a városok szempontjából. Az egyik a területi versenyképesség városi vonatkozásai, míg a másik a vállalati versenyképesség városi aspektusai. A dolgozat fő célkitűzése, hogy ezen két megközelítés közös metszetét térképezze fel, valamint feltárja, hogy létezik-e összefüggés a területi versenyképesség és a vállalatok versenyképessége, teljesítménye között. Ezzel összefüggésben az elméleti fejezetek elsődleges célkitűzése nem a területi vagy a vállalati versenyképesség részletes elemzése, hanem a két terület metszéspontján, határán található szakirodalom bemutatása és az empirikus kutatás elméleti megalapozása.

Szabó Piroska az *Anaerob fermentációs folyamatok optimalizálása a mikroalga alkalmazhatóság továbbá a mikroelem adagolás tekintetében* című doktori munkájában a világ fokozódó energiaigényéről, a fosszilis energiatartalékok kimerülésének veszélyéről, valamint használatuk környezetkárosító hatása révén kialakult szénalapú társadalmaink által kezelt megújuló energiaforrásokban rejlő lehetőségekről ír kutatásában. A szerző doktori értekezésében kifejti, hogy a sokoldalúan alkalmazható biomasza, ezen belül is a biogáz előállítás fontos szerepet játszhat a nap-, szél-, vízenergia hasznosítás mellett. A legfrissebb tanulmányok azonban azt vetítik előre, hogy a jelenleg nagy tömegben fermentált alapanyagok jelenléte a jövőben csökkenni fog és új módszerek fognak előtérbe kerülni. Ilyen alternatívát jelenthet a mikroalgák anaerob fermentációja. Ezzel kapcsolatban az értekezés megfogalmazott fő célja a jelenlegi technológiákhoz történő illeszthetőségük vizsgálata. További célok között szerepel a cukorrépa préselt szelet monofermentációja során alkalmazott mikroelemadagolás metánkihozatalra gyakorolt hatásainak elemzése. A doktori értekezés jelentőségét az adja, hogy a szerző a gyakorlatban történő alkalmazhatóság céljából növényi tesztszervezeteken vizsgálja az ökotoxikológiai aspektusokat, valamint a fémek akkumulációját elemanalitikai analízissel követi nyomon kutatásában.

Ürmösné Simon Gabriella az *Egynyelvűek és görög–magyar kétnyelvűek kommunikációjának összehasonlító elemzése a nemek tükrében* című doktori értekezése zárja a II. kötetet. A szerző kutatásának tárgya az egynyelvűek és a görög–magyar kétnyelvűek kommunikációjának összehasonlítása, nemek szerinti aspektusból. Mindezt empirikus adatok gyűjtése és azok elemzése útján végezi el annak igazolására, hogy a kétnyelvű környezetben élő embereknek nagyobb az alkalmazkodóképességük, s ez a nemek tekintetében is megnyilvánul. Kutatási célkitűzései között szerepel, hogy mind az egynyelvűek, mind a kétnyelvűek spontán beszéd szekvenciáinak elemzése után képet kapjunk a két nem különböző beszédviselkedési formáiról, valamint, hogy bizonyítást nyerjen,

a két nem eltérő beszédstratégiákat alkalmaz, és ez különösen szembeűnő az egynyelvűek körében. A kutatás jelentőségét az a bizonyítás adja, hogy ezek a különbségek lényegesen csekélyebb mértékűek lesznek a kétnyelvűek körében, mivel rugalmasabb, toleránsabb egyéniségek, mint az egynyelvűek.

Záró gondolatként álljanak itt Sallai János egyetemi tanár szavai a Studia Doctorandorum 2020. évi kötetével kapcsolatban.

„A könyv igazi értékét a sokszínűségük adja, amelyben jól kitapintható a szerzők egy-egy tématerületének a tudományos igényességgel való felkutatása, megírása. A globalizált világunkban nagyon fontos, hogy egy téma kapcsán ne csak a hazai, hanem a nemzetközi szakirodalmat is megismerhessük. Ebben a szerzők élen jártak, amelyért köszönet illeti őket. Aki többet szeretne tudni a nyelvészetről, turisztikáról, regionális tudományról, vagy akár a szolgálati kutyákról, feltételen vegye kezébe, és ne tegye le azt a kötetet, mert számára biztos nagyszerű élményt és új ismereteket nyújt. De az is vegye kezébe, aki csak be akar pillantani a mai világ rejtelseinek zugaiba, és tudományos mélységgel kívánja megismerni a globalizáció által kialakított világ egy-egy szegletét, terét. Amióta világ a világ az emberek mindig szerették volna megismerni, bejárni, látni, és megtudni, hogy mi miért van, hogyan működik. A könyv ennek a gondolatnak a megvalósulásához járul hozzá úgy, hogy közben a szerzők új tudományos eredményeit közzéteszi. Egyben követendő példaként szolgál a most még védés előtt álló doktoranduszoknak és célként fogalmazódhat meg a tudományos pályaválasztók számára. A kiadvány egyaránt elméleti és gyakorlati megközelítésű munkákat ad közre, ami által támpontot nyújt az adott témakörben a tudományos közélet formálásához.”

Felhasznált irodalom

Atanazovné Hartung K. (2020): *A két gazdaság fogalmának termeléselméleti megalapozása.*

In: Szabó Cs. (szerk.): Studia Doctorandorum Alumnae I. – Válogatás a DOSZ Alumni Osztály tagjainak munkáiból. Budapest: Doktoranduszok Országos Szövetsége, 13–125. DOI: 10.23715/SDA.2020.1.1

Grotte J. (2020): *Az internet használat a magyarországi szabadidős utazások megszervezése során.* In: Szabó Cs. (szerk.): Studia Doctorandorum Alumnae I. – Válogatás a DOSZ Alumni Osztály tagjainak munkáiból. Budapest: Doktoranduszok Országos Szövetsége, 129–378. DOI: 10.23715/SDA.2020.1.2

- Horváth O. (2020): *Azonosító és keresőkutyák kriminalisztikai alkalmazása*. Szabó Cs. (szerk.): Studia Doctorandorum Alumnae I. – Válogatás a DOSZ Alumni Osztály tagjainak munkáiból. Budapest: Doktoranduszok Országos Szövetsége, 383–557. DOI: 10.23715/SDA.2020.1.3
- Poreisz V. (2020): *A területi és a vállalati versenyképesség összefüggései a magyar nagyvállalatok példáján*. In: Szabó Cs. (szerk.): Studia Doctorandorum Alumnae II. – Válogatás a DOSZ Alumni Osztály tagjainak munkáiból. Budapest: Doktoranduszok Országos Szövetsége, 13–230. DOI: 10.23715/SDA.2020.2.1
- Szabó P. (2020): *Anaerob fermentációs folyamatok optimalálása a mikroalga alkalmazhatóság továbbá a mikroelem adagolás tekintetében*. In: Szabó Cs. (szerk.): Studia Doctorandorum Alumnae II. – Válogatás a DOSZ Alumni Osztály tagjainak munkáiból. Budapest: Doktoranduszok Országos Szövetsége, 235–336. DOI: 10.23715/SDA.2020.2.2
- Ürmösné Simon G. (2020): *Egy nyelvűek és görög–magyar két nyelvűek kommunikációjának összehasonlító elemzése a nemek tükrében*. In: Szabó Cs. (szerk.): Studia Doctorandorum Alumnae II. – Válogatás a DOSZ Alumni Osztály tagjainak munkáiból. Budapest: Doktoranduszok Országos Szövetsége, 341–623. DOI: 10.23715/SDA.2020.2.3